

Ørslev Forsamlingshus Søbjerg Mejeri

Publikation nr. 44. 2014

Ejby Kommunes
Lokalhistoriske Arkiv

ISSN 1901-4020

Forsidebillede: Ørslev Forsamlingshus
Redaktion: Søren Skov (ansvarshavende)
Tekst: Anne-Grethe Mikkelsen og Peder Nørregaard Hansen
Tryk og layout. MV-Tryk a-s, Middelfart
Udgivet af Ejby Kommunes Lokalhistoriske Arkiv og
Støtteforeningen for Ejby Kommunes Lokalhistoriske Arkiv
Oplag: 500 stk.

Forord

Dette års publikation er om Ørslev Forsamlingshus og Søbjerg Mejeri.

Teksterne er skrevet af Anne-Grethe Mikkelsen og Peder Nørregaard Hansen.

Billederne er lånt af:

Viggo Madsen, Agnete Lysholt, Anne-Grethe Mikkelsen,
Ørslev Forsamlingshus, "Danmark set fra Luften" (Det kgl. Biblioteks
Billedarkiv), Arkivets billedsamling

Ørslev Forsamlingshus

I foråret 1894 afholdtes et par møder i Ørslev sogn, for at finde ud af, om der var behov for at bygge et øvelses- og forsamlingshus, for nær en person enedes man om, at skifte en forening og rejse garantikapital på 2.500 kr. Den 17. marts var dette en realitet.

Enstemmigt vedtog man love og vedtægter for foreningen ”Ørslev øvelses- og forsamlingshus”.

For at blive optaget som aktionær, skulle man tegne sig for et bestemt garantisum i portioner af 10 kr.

Kun uberygtede i Ørslev sogn bosatte mænd og kvinder kunne blive medlem, samt folk over 25 år fra den tjenende klasse. Fraflyttede man sognet, skulle man betale 50 % af resterende gæld man havde, med mindre man kunne overdrage sin andel til en anden i sognet.

Huset skulle bygges på en grund ejet af Lensgreven på Wedellsborg dvs. greven overlod brugsretten af grunden til forsamlingshuset indtil videre. Forsamlingshuset måtte ingensinde benyttes til udpræget politisk og religiøs henseende, velanstændighedens og sømmelighedens regler skulle overholdes, så derfor skulle der altid være et bestyrelsesmedlem tilstede ved arrangementer.

Man tænkte, at huset kunne bruges til møder, foredrag, fester, baller, skuespil og selskaber.

Man låner til en start 3.000 kr. til 8 % i Gelsted Sparekasse og påbegynder opførelsen af huset. Den første bestyrelse bestod af 5 mænd valgt på generalforsamlingen, fremover skulle der på generalforsamlingen afgå 2 medlemmer og ny- eller genvælges 2 medlemmer.

Fra starten var der 67 aktionærer.

19. april leveredes 32.000 mursten til opførelsen af huset og 23. maj startede byggeriet.

På Kronprinsens og kronprinsessens sølvbryllupsdag den 28. juli 1894 afholdt man indvielsesfest med taler, sange, dilettant, spisning og dans.

Sang ved indvielsen

*Mel.: Vi sidde sammen, som vi bedst kan
Eller At køre vatten og køre ve*

Omsider oprandt den store Dag,
som vi med længsel saa i Møde,
I Ørslev hejstes der tidligt Flag,
vort Dannebrog det smukke røde;
det er et Tegn for os alle paa,
at vi i Aften os more maa,
og det vi vil
med Sang og Spil
vi indivi nu Forsamlingshuset
Før det blev bygget, var der meget Vrøvl,
men da paa Værket man begyndte,
snart saas heroppe baade Sav og Høvl,
det kan nok være, man sig skyndte;
de kæmped` alle for den god Sag,
der holdtes Møde baade Nat og dag'
men godt det gik,
huset vi fik,
og derfor er vi alle glade.

Man ymte om, at det kosted groft,
de sagde: ”Hold jer nu paa Maatten”;
men nu vi har faa’t det høje Loft,
saa er vi glade, det blev saad`n,
de hvide Vægge gør sig rigtig godt;
vi synes alle, at her er saa flot,
og et Hurra
Huset skal ha’,
gid Fred og Enighed maa herske.

På den første generalforsamling i huset den 14. september viste regnskabet et underskud på 95,46 kr. som formanden havde lagt ud af egen lomme. Man kan læse i protokollen, at året efter måtte formanden dække

et underskud på 68,45 kr., og i 1896 havde huset indtægter på 404,65 kr. og udgifter på 408,73 kr., så økonomien blev da stabiliseret lidt. I 1899 besluttede generalforsamlingen, at der skulle være faste takster på forskellige arrangementer i huset f.eks. kostede et foreningsmøde 50 øre i leje og offentlige foredrag 2 kr.. Samtidig blev man enige om at prøve at holde høstfest med foredrag først.

I alle årene var der jævnlig tilgang samt afgang af aktionærer.

I 1905 blev der midler til at få indlagt vand i huset og opvarmningen skete med kakkellovne i begge sale.

Luftfoto 1958

I 1910 afholdtes ekstraordinær generalforsamling. Grevskabet havde tilbudt Forsamlingshuset kunne erhverve grunden, hvorpå huset var bygget, til en pris på 25 øre pr. kvadrat alen. Det blev enstemmigt vedtaget at gøre. 1914 besluttedes det, at bygge en lejlighed over forsamlingshuset, man

lejede 8 kvadrat alen jord af naboen til urtehave for 12 kr. om året. Man ansætter 1. maj 1924 Aksel Andersen til at passe og bebo huset. I 1933 besluttede det, at de nye lejere af lejligheden Anton Lyngsaa og hustru, også skulle varetage restaurationen ved festerne i huset.

1938 starter man med at holde juletræsfest med stor succes.

I maj 1939 ansætter man Erna Hansen, som vært i Huset. Hun boede til leje i lejligheden over salen, passede huset og lavede mad til festerne.

1946 prøver man at holde bankospil.

Gevinsterne bestod af:

10 ænder

2 lagkager

3 ål

½ Ålborg

2 fl. Vin

1 gås på ekstra nummer.

Prisen for en udlejning er i 1947 steget til 20 kr. i leje + 5 kr. til rengøring + 2 kr. til varme alt i alt 27 kr. for hele huset.

I 1950 er man nødt til at låne 1.000 kr. i Ejby Sparekasse, samt 3 kr. pr. aktie, for at finansiere et nyt gulv i huset. Man bliver enige om i 1955 at optage et lån i Ejby Sparekasse og samtidig opkræve ekstra kontingent hos medlemmerne, så der kunne lægges vekselstrøm ind i stedet for jævnstrøm, samt købe et klaver, som skulle bruges bl.a. til udlejning ved forskellige arrangementer i huset.

Allerede dengang var der så meget uro/larm fra festerne, at en anonym personanmelder det til den lokale landbetjent Larsen. Bestyrelsen beslutter så, at fremover skal festerne slutte senest kl. 01.00.

Bestyrelsen mener i 1958 tiden er moden til, at få ombygget toilet og køkkenfaciliteterne og bygget en scene. Man låner 21.000 kr. til dette formål, lånet bliver forhøjet til 25.000 kr., så man kan købe lidt jord af "Dalgaard" til parkeringsplads.

Der kommer flere og flere ideer til arrangementer i huset. I 1960 holder man "Gøglervognen med Trøst Jørgensen som kusk. Iver Jørgensens band spiller til dans. Der afholdes fastelavnsfester, filmaftner, gymnastik, folkedans m.m.

Bestyrelsen beslutter i oktober 1966 at ansøge Ejby Kommune, om de vil overtage huset og forpligtelserne. Det vil de gerne på betingelse af, at de overtager restgælden, som på det tidspunkt var 19.800 kr. og med den klausul, at de kun ville garantere huset brugt som forsamlingshus i 10 år. På den næstfølgende ekstraordinære generalforsamling blev dette nedstemt og huset forblev sognets.

Først i 1967 blev der installeret centralvarme i huset, og i 1974 holder man et gavespil, hvor overskuddet skulle gå til en mønttelefon.

1.juli 1976 opsiges man Erna Hansen som vært og nedlægger lejligheden, idet man skulle have moderniseret køkkenet. Man ansøger kommunen om tilskud til projektet.

Det blev i 1977 foreslået, at folk uden for sognet kunne blive medlem, men det blev nedstemt på generalforsamlingen.

Igen dette år måtte man søge kommunen om tilskud til at få renoveret med nye vinduer, hulmursisolering og ege paneler på alle væggene i salene.

28. juli 1994 var Forsamlingshusets 100 års jubilæum. Det blev fejret på en smuk sommerdag med reception om eftermiddagen. Ejby Kommunes Lokalhistoriske Arkiv holdt udstilling om huset og om aftenen fest med 104 gæster til spisning, taler, sange og dans.

Luftfoto 1990

Det havde flere gange i årenes løb været diskuteret, at vedtægterne ikke var tidssvarende. Rent faktisk kunne der ikke sidde kvinder i bestyrelsen og man måtte ikke låne penge til huset, så reglerne var flittigt overtrådt i årenes løb. Først i 1999 gøres der noget ved dette. Den siddende bestyrelse meldte huset ind i foreningen for ”Fynske Forsamlingshuse”, som foreslog, at man nedlagde den gamle forening og oprettede en støtteforening for huset i stedet for.. Så kunne man lave vedtægtsændringer, der var nutidige og lovlige. Det blev vedtaget efter en del diskussion på generalforsamlingen. Samme år blev huset tilkendt et årligt tilskud til driften af Ejby Kommune.

Relief på facaden lavet og skænket af Marius Nielsen, Hylkedamvej 63

I dag bruges huset stort set til mange af de samme aktiviteter som tidligere, fællespisninger, familiefester osv. De siddende bestyrelser har løbende holdt huset ved lige og tidssvarende, køkkenet er blevet moderniseret med nyt inventar. Der er blevet malet og isat nye døre og vinduer. Der er oprettet en hjemmeside, hvor man løbende kan følge med i husets arrangementer. www.orslev.dk

Gymnastik

Dilettant 1940

Det gamle guld. 1947

Dilettant

Dilettant

Folkedansere

Ejby Kommunes LHA's årsmøde 1984

Mortens aften 2011

Mortens aften 2011

Hobbydag 2010

Hobbydag 2010

Hobbydag 2011

Hobbydag 2011

Fællesspisning 2009

Fællesspisning 2009

Fællesspisning 2012

Fællesspisning 2011

Fællesspisning 2009

Høstfest 2010

Ølsmagning 2011

Grisefest 2010

Grisefest 2010

Karneval 2009

Karneval 2009

Arbejdsdag 2010

Arbejdsdag 2010

Kaffepause, arbejdsdag 2010

Arbejdsdag 2011

Arbejdsdag 2010

Køkkenhold til en fest

Musik til en familiefest

Fodbolddaften 2012

Fodbolddaften 2012

Donation fra Gelsted Genbrug 2012

Donation fra Gelsted Genbrug 2012

Søbjerg Mejeri

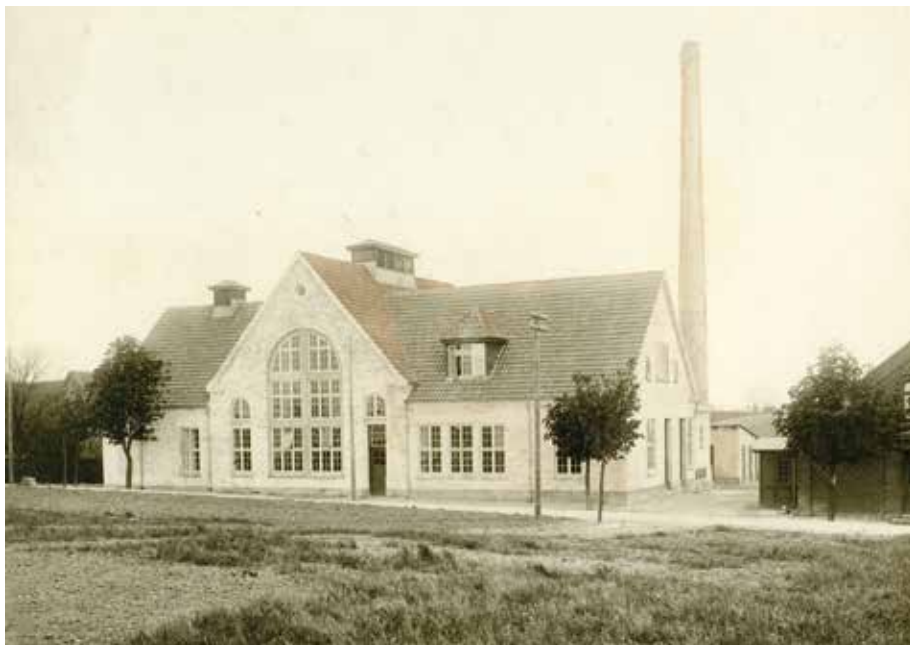
Efter 1875 begyndte kornpriserne at falde og det blev krisetider i landbruget, produkterne skulle omlægges til kød og mælk. Her var det andelsbevægelsen blev født.

Dansk smør havde længe været en eksportartikel, som især var til England fra større gårde.

En højere kvalitetsprodukt ønskedes for bondesmørret var så ringe, at blev brugt som "mastesmør i Hamborg". Det første andelsmejeri i Danmark blev bygget i Hjedding i 1884. I de næste 7 år blev der bygget 600 andelsmejerier i Danmark.

Bønderne i Balslev og Ørslev sogne fandt sammen om at bygge et andelsmejeri. Der blev lavet vedtægter til at stifte andelsselskabet Balslev og Ørslev Andelsmejeri. Vedtægterne og forordninger over byggeri og drift af mejeriet blev underskrevet den 23. februar 1887. Tæt ved Ejby Station blev der købt et areal i Ellesø (matr. nr. 4 b)

Søbjerg af grev Bendt Wedell på Wedellsborg den 4. september 1886 for 600 kr.

Søbjerg Mejeri

Navnet på mejeriet blev Søbjerg Mejeri.

Mejeriet grundlægges med en aktiekapital med 25 kr. pr. aktie. Aktierne, som lyder på navn, udstedes af bestyrelsen. Ingen, som ikke har ko hold, må tegne aktier. Det kræver trefjerdele af stemmerne for at ændre eller ophæve dem.

Bestyrelsen består af 5 medlemmer, som vælges for 3 år, dog således at de to første år afgår de to ved lodtrækning. De kan genvælges, men der er ingen forpligtigelse til at modtage genvalg efter 3 år.

Bestyrelsen vælger formand og mejeribestyrer.

Den 1. juli 1888 blev Martin Nielsen ansat som mejeribestyrer med en overenskomst løn på 1.500 kr. plus 300 kr. for regnskabet plus 1 øre pr. pund smør.

Mejeribestyreren sørger derimod for at skaffe medhjælp og aflønne dem. Andelshaverne er pligtig til at levere mælken, som de ikke selv bruger, til mejeriet dog med den undtagelse af enkelte kander sødmælk, der kan gives eller sælges til folk, som ingen mælk har, samt at modtage tilbage skummet mælk i forhold til den af dem indleverede mælk, ligesom også den forholdsmæssige del af kærnemælken, hvis denne ikke ved auktion kan sælges til en af bestyrelsen approberet pris.

Den valgte bestyrelse bemyndiges til at optage lån, købe eller leje byggeplads, opføre bygninger, anskaffe maskiner og øvrige redskaber samt alle de nødvendige udgifter.

Regnskabsføreren vælges for et år og skal aflønnes. Den bestemmes ved hvert års generalforsamling. Han opbevarer foreningens midler, forestår ind- og udbetalinger samt fører hovedregnskabet. Det daglige regnskab føres af mejeribestyreren. Ingen kan tvinges til at være regnskabsfører.

Mælken skal leveres ren og ublandet. Malkekøerne må ikke fodres med foder, som har en uheldig indflydelse på Mælken. (Kålrabi)

Det årlige overskud fordeles på følgende måde:

- a. 10 % til aktionærerne
- b. 200 kr. henlægges til reservefonden, indtil den er halvdelen af aktiekapitalen.
- c. hvad der ellers bliver til rest fordeles til andelshaverne i forhold til den indleverede mælk.

På generalforsamlingen udøves stemmeretten således:

En andelshaver, der har indmeldt indtil 4 køer 1 stemme
Indtil 15 køer 2 stemmer
Over 15 køer 3 stemmer

Hvilket er det højeste antal stemmer nogen andelshaver for eget vedkommende kan afgive.

Er en andelshaver forhindret, kan der stemmes ved skriftlig fuldmagt. Andelshaverne forpligtiger sig til at forsyne mejeriet med den fornødne mælk, som garanti for anlægskapitalen er i alt 498 køer indmeldt.

Mælken afhentes ved enhver leverandørs bolig, såfremt denne ikke er beliggende for langt fra den vej, som mejeriets mælkevogn daglig passerer, ellers skal der træffes nærmere aftale derom.

Mælkekørsel udføres efter licitation for mejeriets regning, dog kan mælken fra Vesterballegården og nærliggende ejendomme befordres til mejeriet af ejeren imod et vederlag af en halv øre pr. kande mælk, som udredes af mejeriet.

I Ørslev sogn kører mælkevognen igennem Ellesø, Ørslev, Tellerup forbi Hylke Mølle, Lamose Mølle og Kjællingbjerg. I Balslev sogn gennem Balslev og Mosegård byer og ud til Jens Jørgen Chrisoffersens gård (Nørregård) på Mosegård Mark.

Den 2. juli 1898 bestemtes det at ombygge boligen til Mejeribestyreren, og der blev købt jord af Bendt Wedell. Beboelsen indeholder 8 værelser heri personalets.

Murermester N. P. Rasmussen, Ejby St. gav tilbud på 1.040 kr., som blev vedtaget og hele summen lånt.

6. august 1901 fratræder Martin Nielsen pladsen som mejeribestyrer. Han får 2.800 kr. i fratrædelse.

I august 1901 indkom der 68 ansøgninger og valgt blev K. V. Henriksen, Aalborg, men på grund af uoverensstemmelse med bestyrelsen, måtte han fratræde pladsen 26. november 1901.

På et bestyrelsesmøde den 27. november blev Jørgen Hansen Jørgensen fra Helnæs Andelsmejeri valgt som ny mejeribestyrer fra den 6. januar 1902. Den 14. juni 1904 vedtages, at der laves en 21 m dyb brønd, at kloakvandet udnyttes til overrisling og der bygges et ishus på 170 rummeter. Der laves et badeværelse i mejeriet. Det koster 25 øre for et bad og 35 øre for at dampbad.

25 års jubilæum blev afholdt den 4. september 1911 på Ejby Gæstgivergård. Højskoleforstander Rasmus Nielsen, Særslev og mejeriets første formand holdt tale om mejeriets tilblivelse og genvordigheder.

Der blev indkaldt til en ekstra generalforsamling den 18. maj 1915 på Ejby Gæstgivergård.

Bestyrelsen bemyndiges til, at foretage det fornødne med ombygning og montering, ligeledes optage fornødne lån på samtlige andelshaveres vegne, at hæfte for den lånte kapital tidlige tillade af afholdelse af de midlertidige bygningers udgifter af reservefondets kapital.

Overslaget var på 30.000 – 36.000 kr.

Den 17. juni Åbnedes tilbudene. Det laveste var fra tømmermester Winkel, Brædstrup på 18.900 kr., som modtages af arkitekt Andersen, Båring, som ordner kontrakt samt arbejdets påbegyndelse. Direktør Skrøder Mejeriernes Maskinfabrik, Kolding bød 11.225 kr. for maskiner og inventar, for rør og montering 1.800 kr. Det blev modtaget.

Tilbud på mælkevogn: N. J. Nielsen 170 kr.

S. Eriksen, Mosegård 375 kr.

Mælkekørsel fra Mosegård

Den 21. marts 1916 blev der optaget et lån i Ejby Sparekasse på 28.553 kr. til 4,5 % rente, 750 kr. i afdrag halvårlig termin.

Den 27. juli 1916 opfører murermester Frits Pedersen en kvist på bestyrerboligen pris 750 kr.

Under 1. verdenskrig var der stor mangel på brændstof til høje priser, så kedlen blev forbedret og isoleret for 1.000 kr.

Den 12. juni 1917 henvendte formanden sig til skovridder Larsen om køb af yderlig 40 rummeter (rm) bøgetræ foruden de 40 rm, som var købt. Men det var vanskeligt at købe mere brænde i Wedellsborg Skovdistrikt, så halvdelen blev bøg og resten fyr.

Den 22. januar 1918 underskrives en kontrakt med Haulbjerggård om leje af en tørveparcel i Kingstrup Mose. På 4 skp. land må lægges 200.000 tørv. Pris 12 kr. pr. 1.000 tørv.

Fra Wedellsborg købes 104 bunker nåleris, arbejds løn 40 øre i timen og 9 øre pr. bunke.

Luftfoto 1953

Den 4. september 1926 havde mejeriet 40 års jubilæum, men feste blev først afholdt den 6. januar 1927 med 150 deltagere. Mejeribestyrer Jørgensen havde 25 års jubilæum 6. januar 1927. Han fik overrakt et guldur i etui og hans frue en sølvvase med blomster.

Den 10. januar 1933 købes køleanlæg for 6.365 kr.

Mejeribestyrer Jørgensen fik 2 lænestole for 35 års virke i mejeriet den 4. januar 1937.

Den 5. august 1939 blev en ny kappe muret uden om den gamle skorsten pris 2.500 kr. udført af skorstensbygger Laugesen, Herning.

Den 25. november 1940 købes nye mejerimaskiner fra Silkeborg Maskinfabrik til en samlet pris på 24.600 kr.

Den 29. juli opsiges mejeribestyrer sin stilling fra 31. oktober 1941. Han fik et radioapparat samt en klokke fra andelshaverne.

På en ekstraordinær generalforsamling valgtes E. Mejdal til mejeribestyrer med 63 stemmer. P. R. Larsen fik 52 stemmer.

25. november 1941 blev der indkøbt et nyt komfur og indlagt centralvarme i bestyrerboligen.

I 1944 købes et stykke jord af hans Gertsen til 75 øre på kvadratalen. Mejeriet betaler alle udgifter.

Den 6. maj 1946 vedtages det, at elektrificere kraftforbruget til kærne, kærnemælkspumpe og sødmælkspumpe. Pris 7.300 kr.

Den 4. juni tilsluttes en kontrakt med F.A.O.k., som betyder at 30 % af mælken overgår til dem. Garantisummen er 197.300 kr. med indskud på 19.800 kr. og forpligtelse til at købe et køleanlæg for 59.722 kr.

Den 2. juni 1960 udmelder 8 andelshavere sig af Søbjerg Mejeri. Det fik stor betydning for mejeriets videre drift, så der blev indledt mange og lange forhandlinger med andre mejerier i omegnen for at få driften gjort rentabel.

4. september 1961 afholdtes 75 års jubilæumsfest.

Den 1. oktober 1962 købte F.A.O.K. Søbjerg Mejeri. Sidste generalforsamling i Søbjerg Mejeri blev holdt den 30. december 1963.

75 års jubilæum

Mejeribestyrer i Søbjerg Mejeri:

Martin Nielsen

1. juli 1888 – 6. aug. 1901

Vikar Henriksen

20. aug. 1901 – 5. jan. 1902

J. H. Jørgensen

6. jan. 1902 – 30. okt. 1941

Eiler Majdal

31. Okt. 1941 – 1. okt. 1962

Formænd i Søbjerg Mejeri:

S. V. Madsen

27. juli 1887 – 11. aug. 1891

Niels Peder Christoffersen

11. aug. 1891 – 27. dec. 1910

N. Nielsen

27. dec. 1910 – 9. sept. 1924

Hans Eriksen

9. sept. 1924 – 10. okt. 1939

Knud Bang

10. okt. 1939 – 23. juni 1961

Jens Rud

23. juni – 30 dec. 1963

Skorstenen falder